

Anayasa Mahkemesi (“AYM”), 01.08.2023 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2022/120 E. 2023/107 K. sayılı kararıyla hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını düzenleyen 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (“CMK”) madde 231’in 5,6,7,8,9,10,11,12,13 ve 14 numaralı fıkralarının Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verdi. İlgili karar 1 (bir) yıl sonra yürürlüğe girecek.

Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması (“HAGB”) Nedir?

HAGB, sanık hakkında yapılan yargılama sonucunda verilecek cezanın iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası olduğunda verilebilir. HAGB, mahkumiyet hükmünün açıklanmasını engellemez fakat hükmün sanık hakkında hukuki bir sonuç doğurmamasını sağlar. HAGB, CMK madde 231’de düzenlenmekte olup, sanığın suç işlediği halde hükmolunan cezanın denetim süresi içinde sonuç doğurmaması durumudur. Bu süreçte, sanık belirlenen şartlara uyum sağlar ve kasıtlı bir suç işlemezse, ceza kararı ortadan kalkar ve dava düşer. HAGB, kişinin medeni, siyasi veya özel yaşamına kısıtlama getirmeksizin, ceza hukuku müdahalesini askıya alan bir uygulama olup, suç işlemiş olan kişilere tekrar topluma entegre olma ve uyumlu davranma fırsatı sunar.

Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması Şartları

HAGB kararı verilmesi için bazı şartların sağlanmış olması gerekir. Bu şartlar; sanığın önceden kasıtlı bir suçtan verilmiş mahkumiyet hükmünün bulunmaması, sanığın yeniden suç işlemeyeceği kanaatine varılması, sanığın suçun işlenmesiyle ortaya çıkan zararı gidermiş olması ve sanığın HAGB uygulanmasını kabul etmesidir.

AYM’nin yukarıda belirtilmiş olan iptal kararının nedenleri üç ana başlık altında toplanabilir. Bu nedenler; sanığa HAGB’yi kabul edip etmediğinin mahkumiyet yönünde bir yargı oluşmadan sorulması, HAGB kararları üzerinde etkili bir denetim yolu öngören bir kanun yolu bulunmaması ve HAGB’nin suç işlemeye yönelik caydırıcılığı azalttığı, özellikle kötü muamele ve işkence bağlamlarında cezasızlığa yol açmasıdır. Bununla beraber, ilgili kararda, HAGB’nin kamu otoritelerinin keyfi eylemlerini engellemede yetersiz kaldığına işaret edilmiştir.

Sonuç olarak, Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi, HAGB kararının verilmesinin mağdurlar açısından yeterli giderim sağlamadığını, faillerin cezadan muaf tutulmasına yol açtığını ve devletin kişilerin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme şeklindeki yükümlülüğünü yerine getiremediğini ileri sürmüş, AYM tarafından HAGB’nin Anayasa’nın 13., 17., 35. ve 36. maddelerine aykırı olduğu yönünde bir değerlendirme yapılarak HAGB’nin iptal edilmesine karar verilmiştir.

Av. Alara Gökşen

Stj. Av. Çiğdem Silik